

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL¹

JOSEP MARIA FIGUERES
Universitat Autònoma de Barcelona

RESUM

Es presenta una primera part d'una panoràmica censal del conjunt de publicacions que apareixen a la Catalunya de la Restauració en els anys de vida del *Diari Català* (1879-1881). Es classifiquen per temàtica, se n'especifica la periodicitat i se n'ofereix el repertori tant en llengua catalana com espanyola, així com de la diària i la periòdica. Es consideren en aquesta primera entrega les publicacions editades al conjunt de Catalunya, a excepció de Barcelona, agrupades sota la consideració de *premsa comarcal*. Es tracta, doncs, d'una radiografia territorial de les publicacions que apareixen en un moment de gran vitalitat que permet situar el diari de Valentí Almirall en el context editorial català del moment i fer, alhora, una quantificació estadística de les relacions entre les capçaleres segons la llengua emprada (català/espanyol) i el caire o tipus de publicació (informatiu i polític/instrumental o utilitari), entre altres consideracions.

PARAULES CLAU

Repertori hemerogràfic, premsa a Catalunya, indústria editorial, periodisme.

ABSTRACT

Panoramic censal of the publication set that appears in the Catalonia of the Restoration in the years of life of the *Diari Català* (*Daily Catalan*, 1879-1881). They are classified by thematic and regularity, the repertoire is in Catalan language and also offered in Spanish language and of the daily press and the regular press. They are considered the publications of Barcelona and of the rest of Catalonia. It is, then, a x-ray of the publications that appear in a moment of great vitality that allows to locate the newspaper of Valentí Almirall in the publishing context and at the same time to locate the statistical quantification of heading relations: Catalan / Spanish/, informative and politics / instrumental and utilitarian.

KEY WORDS

Journalist repertoire, presses in Catalonia, publishing industry, journalism.

INTRODUCCIÓ

Arran el cop d'estat militar del 1874, amb la Constitució del 1876, que consolidarà la força dels militars triomfants definitivament el 1875 i l'eliminació del carlisme

1. Atesa l'extensió del treball original, en aquest butlletí es publica només una primera part del text, la que es correspon amb la «Introducció» i el bloc dedicat a «La premsa comarcal». En el BUTLLETÍ del 2007 es publicarà la part dedicada a «La premsa de Barcelona» i les «Conclusions».

armat, s'enceta un tombant en el qual l'oposició republicana i liberal catalanista haurà de replantejar la seva posició política a la defensiva. La premsa articularà una proposta de divulgació, de formació, de crítica, en la qual diverses opcions del catalanisme, des del vigatà, amb *La Veu del Montserrat*, fins al republicanisme almirallà, amb *La Imprenta*, assoliran una dimensió creixent d'acord amb l'expansió del periodisme com a vehicle d'influència social. Diguem-ho clar, gràcies als mitjans de comunicació escrits, gràcies al periodisme, la doctrina catalanista deixarà els cenacles per passar a les masses. No s'entén l'èxit de la Lliga el 1901 sense el pas de *La Veu de Catalunya* de setmanari (1891) a diari (1899). Efectivament, serà un diari d'èxit, però, com hem explicat en altres llocs,² hi ha uns antecedents importants de conèixer. Tanmateix, el diari no és garantia d'èxit polític. No ho és per a Almirall, que tot i el triomf periodístic fracassà políticament, ni ho és per a Guimerà amb *La Renaixensa*. L'objectiu d'aquesta obra és contribuir a conèixer la incidència del periodisme a través del cens de les capçaleres només conegudes, i encara parcialment, gràcies al recull de Joan Givanel.

L'objectiu d'aquest treball és senzillament el d'oferir un retrat de la premsa que es fa a la Catalunya de la Restauració en el moment de publicació del primer diari en català, el *Diari Català*, d'Almirall (1879-1881); considerem d'interès mostrar aquest moment atenent l'escàs ímpetu que, tot i la llibertat política, havia demostrat el periodisme en llengua catalana durant els anys del sexenni, malgrat l'esclat del periodisme humorístic i polític que ha estudiat Jaume Sobrequés.³ Amb el clima polític advers de la Restauració, gràcies a la multiplicació dels esforços i l'inici de professionalització en un conjunt de tribunes, serà possible que a finals del segle XIX i començament del segle XX puguem parlar d'un ric teixit de setmanaris i diaris que van cobrint tot el territori català, i gradualment aniran desplaçant les revistes locals en llengua castellana per les fetes en català, mentre que a Barcelona apareixeran dimensions contraposades en el camp periodístic: uns títols culturals humorístics o infantils en català aniran prenent embranzida mentre que altres sectors es mantindran impermeables. El creixement que tindrà el periodisme català durant el primer terç del segle XX serà només comparable a l'expansió cultural promoguda pel dinamisme de la Mancomunitat (biblioteques, centres acadèmics...). El que succeí un quart de segle abans del 1914 no fou un brot episòdic, sinó, al nostre parer, la voluntat de recobrament d'una identitat. Ho deixà molt clar, d'una banda, Almirall amb els seus escrits teòrics i la direcció del diari, i de l'altra, Guimerà amb el seu discurs a l'Ateneu i la seva producció ideològica periodística, tan poc coneguda, per cert.

No podem considerar aquests anys com de llibertat. Hem estudiat algun organisme repressiu com ara el Tribunal d'impremta del qual hem exhumat sentències

2. Vegeu Josep M. FIGUERES (1999), *El primer diari en llengua catalana: Diari Català, 1879-1881*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

3. Jaume SOBREQUÉS (1965), *La revolució de setembre i la premsa humorística catalana*, Barcelona, Dalmau.

referides als diaris avançats⁴ i on es detecta l'allau de disposicions repressores de la Llei del 1879, una lectura atenta de la qual mostra com un instrument al servei de la ideologia política dominant de la Restauració.

La manca d'intervencionisme públic en la política hemerogràfica ens priva de conèixer dades valuoses. Per exemple, segons M. Dolors Mirabent, en la seva obra *Cent anys de premsa sitgetana, 1877-1977*,⁵ la *Revista Suburense* s'enviava als catalans de les Antilles per informarlos de la vida local; sabem que neix el 4 de febrer de 1877, però quan desapareix aquest setmanari? Va ser contemporani del *Diari Català*? I, com aquest cas, molts d'altres. Aquest desconeixement és crucial per situar aquesta recerca que, com totes les primeres, tindrà llacunes i errors, mancances i oblots, però hem acudit als principals arxius i biblioteques de Barcelona, i també als arxius locals de les ciutats que no han publicat reculls de les seves publicacions; i no dubtem que aquesta primera aproximació a la premsa de la Restauració servirà per estimular recerques més aprofundides i exhaustives fetes acudint als arxius particulars i religiosos, seguint, en definitiva, una investigació lenta i generosa que ens permeti conèixer la premsa de l'època.

La posició de la premsa en llengua catalana és de debilitat quantitativa i qualitativa en relació amb la castellana tant a Barcelona com a fora de Barcelona, malgrat algun títol important com ara el *Diari Català*, al qual vàrem dedicar la tesi doctoral. Ací volem fer una descripció detallada que permeti esbrinar si fora de Barcelona el català manté una posició més prevalent quantitativament, sense oblidar el pes de la ciutat de Barcelona, tradicional exportadora de premsa a tot el Principat. Amb la visió d'aquesta premsa, centrant-nos en la temàtica, la periodicitat i la llengua, aspectes que són els que ens interessin més, podrem detectar si el *Diari Català* apareix com a resultat d'un procés general i global o bé es tracta d'una iniciativa desarrelada del mercat, on l'aparició de nous títols pot començar a determinar l'aparició d'un públic lector estable, o bé, paradoxalment, seran revistes de curta vida, d'especialització cultural, els mateixos redactors i col·laboradors de les quals n'eren els principals consumidors; en definitiva, determinar si el mercat és minoritari i amb el sistema d'autoabastament o bé si es tracta de l'inici d'un procés nou de creixement.

En els censos generals no hem trobat referències a la premsa en llengua castellana. Únicament el cens de Bertran i Pijoan⁶ (1931) aplega les publicacions comarcals, en català i castellà, i el de la Generalitat de 1937, arran de l'exposició que es féu a París, també n'aplega. Aquests reculls permeten veure el bon nivell, almenys en

4. Josep M. FIGUERES (1993), «Denúncies i sentències del Tribunal d'Impremta de Barcelona contra la premsa catalana i liberal (1878-1879)», *Miscel·lània Joan Fuster*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

5. Maria Dolors MIRABENT (1977), *Cent anys de premsa sitgetana, 1877-1977*, Sitges, Biblioteca Popular Santiago Rusiñol.

6. Lluís BERTRAN I PIJOAN (1931), *Premsa de Catalunya*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona.

nombre de capçaleres, que no en tiratges absoluts, que té la premsa en llengua catalana, amb una clara bifurcació: una premsa cultural amb predilecció pel to literari i setmanaris satírics il·lustrats d'arrel popular.

ABREVIATURES GENERALS

<i>Periodicitat</i>	<i>Característiques</i>		
a: anual	adm.: administrativa	ense.: ensenyament	misc.: miscel·lània
bi/s: bisetmanal	agr.: agrària	esc.: escolar	monog.: monogràfic
d: diari	alm.: almanac	especi.: especialitzada	mor.: moral
i: irregular	ass.: associació	espec.: espectacles	of.: oficial
m: mensual	bol.: Boletín	exc.: excursionisme	op.: opinió
q: quinzenal	but.: Butlletí	fed.: federal	polit.: política
s: setmanal	cat.: Catalunya	fot.: fotografia	pop.: popular
s/d: sense dades	carl.: carlina	hum.: humorístic	prov.: província
t: trimestral	cato.: catòlic/co	inf.: informació	publi.: publicitària
tri/s: trisetmanal	cient.: científica	inst.: instrucció	reli.: religió
	conser.: conservador	lib.: liberal	tec.: tècnica
<i>Llengua</i>	cult.: cultura	lit.: literatura	
cat.: català	demo.: demòcrata	mat.: material	
cast.: castellà	ecl.: eclesiàstic/co	mèd.: mèdica	
bil.: bilingüe	eco.: econòmica	mili.: militar	

LA PREMSA COMARCAL

Per a l'elaboració d'aquest cens ens hem fixat en primer terme en la bibliografia de caràcter general i també en les monografies de caràcter local. També hem acudit a la mateixa premsa, la qual sovint (per notícies o incidències o en la secció habitual de premsa d'intercanvi) informa de l'existència de determinades capçaleres. Sigui quin sigui el cas, sempre indiquem la font.

Anotem les dates d'inici i final, la periodicitat, la temàtica, la llengua, la bibliografia i l'arxiu on s'ha conservat, si és el cas. Els anys que anotem són els de naixement i desaparició. Ara bé, la periodicitat és la dels anys de la nostra recerca. En cas de conèixer-la, la indiquem en la nota que hi ha per a cada títol. Per exemple, el *Boletín Oficial Eclesiàstic del Obispado de Vich*, l'indiquem com a quinzenal, però quan va néixer era desenal. Els canvis de títol els considerem dins la mateixa publicació: *Revista Manresana* / *Revista Catalana*.

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 1
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Arenys de Mar <i>Las Olas de Arenys de Mar</i> ¹	1879	s/d	cast.	s/d
<p>1. Esmentat a <i>La Lluanera de Nova York</i>, núm. 51 (juliol 1879). No s'esmenta a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», publicat al <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 29-63 (no hi consta l'autor), ni en l'estudi de Lluís BERTRAN I PIJOAN (1931), <i>Premsa de Catalunya</i>, Barcelona, Ajuntament de Barcelona.</p>				

TAULA 2
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Badalona <i>El Eco de Badalona</i> ¹ <i>L'Esparvé</i> ²	1868-1936 1879-1881	s s	cast. cat.	inf. conser. hum.
<p>1. Joan GIVANEL (1931-1937), <i>Bibliografia Catalana: Premsa</i>, Barcelona, Institució Patxot, 3 v., aporta informació, en el volum I, de dues de les diverses èpoques que tingué el setmanari, de 1868 a 1869 i de 1919 a 1920. Joan TORRENT i RAFAEL TÀSIS (1966), <i>Història de la premsa catalana</i>, Barcelona, Bruguera, 2 v., esmenten, en el volum II, la primera, i la posterior represa el 6 d'octubre de 1878. També surt referenciat a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 2; Lluís BERTRAN (1931), p. 8; <i>Diari Català</i>, núm. 256 (9/II/1880), 333 (27/IV/1880), 468 (9/X/1880) i 495 (21/XII/1880); el <i>Heraldo del Masnou</i>, núm. 6 (5/X/1879); <i>La Lluanera de Nova York</i>, núm. 68 (XII/1880). Més informació a Josep CUYÀS I TOLosa (1982), <i>Història de Badalona</i>, Badalona, edició de l'autor, vol. II, p. 212-215 [capítol «El setmanari <i>El Eco de Badalona</i>»], i a Enrique GARCIA PONS (s. a.), <i>Historia de la premsa badalonesa (1868-1939)</i>, Badalona, Ajuntament de Badalona, p. 7-29.</p> <p>2. Givanel (1931-1937), vol. I, p. 28; Bertran (1931), p. 8; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 32; Torrent i Tàsis (1966), vol. II, p. 26; Garcia (s. a.), p. 30-31. També el <i>Diari Català</i>, núm. 311 (5/IV/1880) i núm. 319 (13/IV/1880), i <i>Lo Nunci</i>, núm. 138 (17/IV/1880) se'n fan ressò.</p>				

TAULA 3
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Balaguer <i>El Vigía de Urgel</i> ¹	1879-?	s/d	cast.	s/d
<p>1. És esmentat a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 32; Bertran (1931), p. 21; <i>Bulletí de l'Associació d'Excursions Catalana</i>, núm. 3 (20/I/1879); <i>L'Excursionista</i>, núm. 4 (28/III/1878). Nativitat MONCASI (1987), <i>La premsa a la ciutat de Balaguer (1862-1936)</i>, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat, inclou a la fitxa núm. 2 (p. 47 i s.) <i>El Vigía de Urgel</i> (1870) i <i>El Vigía de Balaguer</i> (1880), i constata que no n'ha pogut veure cap exemplar.</p>				

TAULA 4
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Berga <i>Semanario Bergadán</i> ¹		1878-1880	s	cast. inf.
<i>El Bergadán</i> ²	1880-1881?	s	cast.	inf.
<i>El Criterio Bergadán</i> ³	1880-1881	i	cast.	inf.

1. El referencien Manuel SISTACHS i José M. de MARTÍN (1970), *La prensa periódica bergadana (1812-1969)*, Berga, p. 21-22. També el *Diari Català*, núm. 126 (1/X/1879) i *El Heraldo del Masnou*, núm. 6 (5/X/1879).

2. Sistachs i Martín (1970), p. 23-24. A «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 33, s'informa del naixement de la primera època, el 1876.

3. Sistachs i Martín (1970), p. 25-26; Bertran (1931), p. 27; *Diari Català*, núm. 593 (30/III/1881).

TAULA 5
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Colera <i>La Voz de Colera</i> ¹	1881	s/d	cast. inf.	

1. Bertran (1931), p. 43; *Diari Català*, núm. 593 (30/III/1881); *La Lucha* (30/I/1881) esmenta el títol d'una publicació, *El Eco de Colera* (sic), impresa a Figueres. *El Eco del País*, núm. 31 (Girona, 21/III/1881), fa referència a *La Veu* (sic) de Colera.

TAULA 6
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Figueres <i>La Capa</i> ¹	1879	s/d	cast.	s/d
<i>El Semanal</i> ²	1879	s/d	cast.	s/d
<i>El Ampurdán</i> ³	1879-1880 (?)	s	cast.	inf.
<i>El Impenitente</i> ⁴	1879-1880	s	cast.	polit.

1. *Boletín Semanal*, núm. 24 (30/II/1879).

2. *Diari Català*, núm. 8 (11/V/1879).

3. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 35; Bertran (1931), p. 47; *La Lucha*, núm. 1641(12/XII/1879) i núm. 1661 (28/I/1880). Es pot veure a la Biblioteca Popular de Figueres (BPF).

4. M. SOLER (1954), «Prensa de Figueras», *Biblioteconomía*, núm. 39, p. 26-52. Es pot veure a la BPF.

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 6 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>El Eco Ampurdanés</i> ⁵	1875-1879	s	cast.	s/d
<i>Boletín Semanal</i> ⁶	1878-1879	s/d	cast.	s/d
<i>El Ampurdanés</i> ⁷	1880-1881	s	cast.	polit.
<i>El Faro Ampurdanés</i> ⁸	1880	s	cast.	inf.
<i>Boletín de Caza y Pesca</i> ⁹	1880	q	cast.	especi.
<i>El Trueno</i> ¹⁰	1879?	s/d	cast.	s/d
<i>El Eco de Figueras</i> ¹¹	1878-1879	s	cast.	inf.
<i>El Clamor Ampurdanés</i> ¹²	1880	s	cast.	inf.
<i>El Boceto</i> ¹³	1881	i	cast.	s/d
<i>La Unión</i> ¹⁴	1881-1883	s	cast.	s/d

5. Soler (1954), p. 30; *La Lucha*, núm. 1547 (7/V/1879). Es pot veure a la BPF.

6. Soler (1954), p. 31. Es conserva només el núm. 24. Es pot veure a la BPF.

7. Soler (1954), p. 31; Bertran (1931), p. 47; *La Lucha*, núm. 1754 (11/X/1880); *Diari Català*, núm. 495 (21/XII/1880) i núm. 497 (23/XII/1880); *La Tramuntana* (4a època), núm. 28 (5/VIII/1881). Es pot veure a la BPF.

8. *El Impenitente*, núm. 49 (21/III/1880); *La Lucha*, núm. 1.682 (17/III/1880); Soler (1954), p. 31. Es pot veure a la BPF.

9. *El Faro Ampurdanés*, núm. 9 (16/V/1880).

10. Bertran (1931), p. 47; Soler (1954) esmenta les dades de Bertran.

11. Soler (1954), p. 31.

12. Soler (1954), p. 31. És la segona època. Es pot veure a la BPF.

13. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 35; Soler (1954), p. 31. Es pot veure a la BPF.

14. Soler (1954), p. 31; *El Nuevo Ateneo*, núm. 50 (Toledo, 18/XII/1881); Bertran (1931), p. 48.

TAULA 7
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
Girona				
<i>La Lucha</i> ¹	1871-1910	tri/s	cast.	inf. polit.
<i>Boletín Oficial del Obispado de Gerona</i> ²	Des del 1856	m	cast.	reli.

1. El *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949) indica, a la pàgina 2, que la data d'inici fou el 4/VII/1871; Enrique CLAUDIO GIRBAL (1894), «El periodismo en Gerona. Notas histórico-bibliográficas», *Revista de Gerona*, núm. VIII (agost), p. 226-234, núm. IX (setembre), p. 257-266 i núm. XI (novembre), p. 321-329, informa, a la pàgina 261, que el 1894 la publicació seguia. També l'esmenten: Lluís COSTA FERNANDEZ (1987), *Història de la premsa a la ciutat de Girona (1787-1939)*, Girona, Ajuntament de Girona, Institut d'Estudis Gironins, p. 101-104; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 35; *La Tramuntana*, núm. 8 (2/IV/1881). Es pot veure a la Biblioteca de la Universitat de Girona (BUG).

2. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 35; Costa (1987), p. 89.

TAULA 7 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>Revista de Gerona</i> ³	1876-1896	m	cast.	cult.
<i>Boletín Oficial de la Provincia de Gerona</i> ⁴	Des del 1834	tri/s	cast.	of.
<i>Teléfono Catalán</i> ⁵	1880	s	bil.	inf. cult.
<i>Allò</i> ⁶	1880	núm. únic	cat.	cult.
<i>La Bogadera</i> ⁷	1880(?)–1881(?)	s/d	cat.	s/d
<i>El Gerundense</i> ⁸	1880-1881	bi/s	cast.	inf.
<i>Boletín de Anuncios</i> ⁹	1880	s	cast.	especi.
<i>Lo Punt de las Donas</i> ¹⁰	1880-1881	s	cat.	satir.
<i>Lo Rossinyol del Ter</i> ¹¹	1880-1881	s	cat.	cult.

3. Hi ha una edició facsimil editada per la Diputació de Girona. La referència: Givanel (1931-1937), vol. II, p. 82; Costa (1987), p. 107; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 202; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 263.

4. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 35; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 1; Costa (1987), p. 86. Es pot veure a la BUG.

5. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 61; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 82; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2; Costa (1987), p. 111; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 205-206; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 265, el documenta del 5/I/1879 al 27/VI/1881 (núm. 119). Es pot veure a la BUG.

6. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 61; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 83; Costa (1987), p. 112; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 198; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 266; *La Renaixensa*, núm. 5 (15/III/1880); *Revista de Gerona*, núm. 2 (març 1880).

7. Potser no arribà a aparèixer. Només tenim referències de la seva anunciada aparició per *Lo Rossinyol del Ter*, núm. 20 (19/XII/1880) i el *Diari Català*, núm. 514 (9/I/1881).

8. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 61; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2 (referenciat del 2/II/1880 al 3/III/1881 —núm. 27—); Costa (1987), p. 113-114; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 266.

9. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 61; Costa (1987), p. 113; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 266, referència el núm. corresponent al 26/IX/1880.

10. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 61; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 83; Costa (1987), p. 112; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 266 (referenciat del 13/III al 31/VII/1881 —núm. 21—); *Revista de Gerona*, núm. 3 (març 1880); Costa (1987), p. 112; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 198; *La Lucha*, núm. 1681 (14/III/1880); *La Llumanera de Nova York*, núm. 65 (setembre 1880).

11. La *Revista de Gerona*, núm. 8 (agost 1880) i núm. 1 (gener 1881), el referència del 7/VIII/1880 al 16/XII/1881 —núm. 24. És esmentada, també, a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 61; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 83; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2; Costa (1987), p. 112-113; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 203; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 266. Es pot veure a la BUG.

TAULA 7 (*Continuació*)

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
<i>La Unió Escolar</i> ¹²	1880	q	bil.	ense.
<i>El Eco del País</i> ¹³	1881	tri/s	cast.	inf. polit.
<i>El Eco de la Provincia de Gerona</i> ¹⁴	1881-1883	tri-s	cast.	inf.
<i>El Constitucional</i> ¹⁵	1881-1889	tri/s	cast.	inf. polit.
<i>El Demócrata</i> ¹⁶	1881-1887	s	cast.	inf. polit.
<i>La Vetllada</i> ¹⁷	1881	s	cat.	cult.

12. Referenciada del núm. 1 (1/I/1880) al núm. 4 (15/II/1880). És citada a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 61; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 63; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2; Costa (1987), p. 111; Girbal (1894), núm. IX (setembre), p. 265-266. Es troba a la BUG.

13. La *Revista de Gerona* (gener 1881) dóna notícia del núm. 1 (18/I/1881) al núm. 122 (29/X/1881). En serà la continuació *El Eco de la Provincia de Gerona*. És citada, també, a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2; Costa (1987), p. 115; Girbal (1894), núm. XI (novembre), p. 321; *Diari Català*, núm. 613 (18/IV/1881). Es troba a la BUG.

14. Referenciada des de l'1 de novembre de 1881. Girbal (1894), núm. XI (novembre), p. 321; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 62; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2; Costa (1987), p. 117. Es troba a la BUG.

15. Referenciat de l'1/IV/1881 al 22/IX/1899 —núm. 1327—; Girbal (1894), núm. XI (novembre), p. 322; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 62; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2; *La Llumanera de Nova York*, núm. 73 (maig 1881); *Revista de Gerona*, núm. 4 (abril 1881); Costa (1987), p. 115-116.

16. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 62; Costa (1987), p. 116-117; Girbal (1894), núm. XI (novembre), p. 322; *Revista de Gerona*, núm. 4 (abril 1881); *Diari Català*, núm. 610 (16/IV/1881), el referència del 10/IV/1881 al 10/III/1887 —núm. 466. Sobre el setmanari pot consultar-se l'article de Josep CLARÀ (1987), «El delictes periodístic d'Artur Vinardell», *Revista de Gerona*, núm. 121 (IV/V/1987), p. 75-79. Passà la seva periodicitat de setmanal a bisetmanal.

17. Referenciada de l'1 de gener de 1881 al 3 de desembre de 1881 —núm. 49. És citada a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 62; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 83; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2; Costa (1987), p. 114; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 196; Girbal (1894), núm. XI (novembre), p. 321; *Diari Català*, núm. 507 (2/I/1881); *Revista de Gerona*, núm. 1 (gener 1881); Josep M. MIQUEL I VERGÉS (1937), *La premsa catalana del vuit-cents*, 2 v., Barcelona, Barcino, vol. II, p. 205-212; *Catálogo de la exposición de prensa periódica gerundense: Prensa local de 1795 a 1949* (Girona, 1949), p. 2. Es troba a la BUG.

TAULA 7 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>Bol. de primera ensenyanza de la Prov. de Gerona</i> ¹⁸	1875-1894	d	cast.	ense.
<i>Guia Municipal</i> ¹⁹	1878-1879(?)	s/d	cast.	especi.

18. Referenciat des de l'1 de desembre de 1875. Citat a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 36; Bertran (1931), p. 60; Costa (1987), p. 106; Girbal (1894), núm. ix (setembre), p. 263. Es troba a la BUG.

19. *Gaceta de Madrid*, núm. 290 (17/X/1879), dins l'estadística de publicacions de l'Estat.

TAULA 8

CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
Gràcia				
<i>Las Barras Catalanas</i> ¹	1880-1881	q	cat.	cult.
<i>La Llanterna</i> ²	1880	s/d	s/d	s/d
<i>L'Escut de Gràcia</i> ³	1881	s	cat.	cult.

1. Referenciada del núm. 1 (15/X/1880) al núm. 12 (1/IV/1881). La citen: Givanel (1931-1937), vol. 1, p. 155; *Diari Català*, núm. 532 (27/I/1881), núm. 468 (9/X/1880) i núm. 337 (1/V/1880); *La Llumanera de Nova York*, núm. 68 (desembre 1880); Torrent i Tasis (1966), vol. 1, p. 165.

2. *Diari Català*, núm. 264 (17/II/1880).

3. Referenciada del núm. 1 (23/IV/1881) al núm. 28 (29/X/1881); Torrent i Tasis (1966), vol. 1, p. 311; Givanel (1931-1937), vol. 1, p. 165, informa, també, que el 1876 havia aparegut un títol idèntic, que hauria estat la primera època del setmanari. Extreu les dades de M. VALLDEPERAS (1927), «La premsa graciensa», *Mai Enrera*, núm. III (agost 1927), p. 31.

TAULA 9

CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
Igualada				
<i>El Eco del Noya</i> ¹	1877-1880	s	cast.	inf.

1. Bertran (1931), p. 81; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 37; M. TERESA MIRET I SOLÉ (1983), *La premsa a Igualada (1808-1982)*, Barcelona, Generalitat de Catalunya (Departament de Cultura), p. 44-47; Josep M. TORRES I RIBÉ (1982), «La premsa a Igualada (1808-1982)», *Anoia*, núm. 1 (3/IX/1982). *Diari Català*, núm. 257 (10/II/1880), informava de la desaparició del setmanari: «Sembla que lo setmanari que ab lo títol d'El Eco del Noya surtia d'aquí s'ha mort de consunció. Es molt trist que en una localitat de la importància d'aquesta no puga may arrelarse un petit periòdich, no solzament per falta de suscriptors sino per l'aversion que tenen á ilustrar al públich los que podrian ferho. La indiferencia pera totas las cosas de la patria es tan gran entre 'ls igualadins que molt será si no causa la ruina de la població».

TAULA 9 (*Continuació*)

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
<i>La Antorcha</i> ²	1880	s	cast.	s/d
<i>La Colmena de Igualada</i> ³	1880-1882	s	cast.	cult.
<i>El Semanario de Igualada</i> ⁴	1880-1886	s	cast.	inf.
<i>La Serenata de Igualada</i> ⁵	1880-1881	s	cast.	inf.
<i>La Verdad</i> ⁶	1881-1882	s	cast.	inf.

2. Miret (1983), p. 48; Bertran (1931), p. 81; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 37.

3. Givanel (1931-1937), vol. II, p. 130; Bertran (1931), p. 81; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 37; Miret (1983), p. 49-53; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 378-379; *Diari Català*, núm. 351 (15/V/1880); *La Llumenera de Nova York*, núm. 63 i 68 (agost i desembre 1880).

4. Bertran (1931), p. 81; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 37; Miret (1983), p. 54-57; *Diari Català*, núm. 351 (15/V/1880).

5. Bertran (1931), p. 81; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 37; Miret (1983), p. 58-61; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 130.

6. És continuació de *La Serenata* d'Igualada. L'esmenten: Bertran (1931), p. 81; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 37; Miret (1983), p. 62-65.

TAULA 10

CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Lleida				
<i>Revista de Lérida</i> ¹	1875-1879	s	cast.	cult.
<i>El País</i> ²	1879-1936(?)	d	cast.	inf.
<i>Bol. Of. Eclesiàstic</i>				
<i>Leridano</i> ³	1852-(?)	i	cast.	reli.

1. Bertran (1931), p. 98; Roman SOL CLOT (1964), *150 años de prensa en Lérida*, Lleida, Instituto de Estudios Ilerdenses de la Diputación Provincial, p. 425; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; *Diari Català*, núm. 209 (23/XII/1879); Givanel (1931-1937), vol. II, p. 158-159. Es por veure a la BUG.

2. Bertran (1931), p. 99; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 373; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 441; *Revista de Lérida*, núm. 22, 41 i 46 (I/VI, 13/X i 17/XI/1879); *Diari Català*, núm. 50 (22/VI/1879); Manuel LLADONOSA I PUJOL (1980), *Història de la ciutat de Lleida*, Barcelona, Curial, p. 366; J. A. ROSELL I PUJOL (1987), *La premsa a Lleida, 1808-1938*, Lleida, Ajuntament de Lleida, p. 26 i s.

3. Bertran (1931), p. 94; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 98.

TAULA 10 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>Bol. Of. Prov. Leridano</i> ⁴	1854(?)	tri/s	cast.	of.
<i>Gaceta de los Ayuntamientos y Juzgados Municipales</i> ⁵	1879	q	cast.	of.
<i>Gaceta de Inst. Primaria</i> ⁶	1867-1879(?)	s	cast.	ense.
<i>El Buen Sentido</i> ⁷	1875-1881 (?)	q	cast.	especi.
<i>El Semanario Administrativo</i> ⁸	1878-1881	s	cast.	of.
<i>El Criterio Católico</i> ⁹	1879-1880(?)	s/d	cast.	reli.
<i>La Hoja Volante de Propaganda Católica</i> ¹⁰	1871-1880?	s/d	cast.	reli.
<i>La Anunciadora</i> ¹¹	1880	s	cast.	publi.
<i>El Leridano</i> ¹²	1880-1881(?)	bi/s	bil.	inf.

4. Bertran (1931), p. 94; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 100-101; J. SUANCES TORRES (1961), *Boletín Oficial de la Provincia de Lérida*, Lleida, Instituto de Estudios Ilerdenses de la Diputación Provincial.

5. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 233; *Revista de Lérida*, núm. 14 (6/1/1879).

6. Bertran (1931), p. 96; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 234; *Diari Català*, núm. 209 (23/XII/1879).

7. Bertran (1931), p. 98; Sol (1964), p. 109; *Diari Català*, núm. 209 (23/XII/1879); Rosell (1987), p. 25. També surt referenciat en una publicació mensual destinada a combatre l'esperitisme, la qual, en el núm. 1 (maig 1875), porta per subtítol, *Ciencias, religión, moral cristiana*. Manuel LLADONOSA I PUJOL (1991), *Història de Lleida*, vol. IV, Lleida, Dilagro, p. 783, escriu que en el període 1875-1880 es mantingué gràcies al canonge Niceto Alonso.

8. Bertran (1931), p. 99; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 441; *Diari Català*, núm. 209 (23/XII/1879); *Revista de Lérida*, núm. 41 (13/X/1878).

9. Bertran (1931), p. 98; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 166; *Lo Catalanista*, núm. 35 (19/XI/1880).

10. Bertran (1931), p. 97; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 256. Els dos primers esmenten una edició del 1880.

11. Bertran (1931), p. 99; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 25; *Diari Català*, núm. 634 (10/V/1881); Rosell (1987), p. 27.

12. Bertran (1931), p. 99; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 309; *Diari Català*, núm. 637 i 641 (14 i 18/V/1881); Rosell (1987), p. 27.

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 10 (*Continuació*)

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
<i>La Propaganda</i> ¹³	1880-1883	s	cast.	inf.
<i>El Entreacto</i> ¹⁴	1881	s/d	cast.	s/d
<i>La Propaganda Catòlica</i> ¹⁵	1881	s/d	cast.	reli.
<i>La Voz del Buen Sentido</i> ¹⁶	1881	s/d	cast.	s/d

13. Bertran (1931), p. 99; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 396.

14. Bertran (1931), p. 99; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39. Rosell (1987) esmenta *El Intermedio*, una publicació que es repartia en el descans de les funcions del teatre dels Camps Elisis, p. 27.

15. Bertran (1931), p. 99; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 39; Sol (1964), p. 397.

16. *Diari Català*, núm. 514 (9/I/1881). Segurament devia titular-se *El Buen Sentido*, la redacció del *Diari Català* no era gaire ortodoxa, com totes les redaccions de l'època, en les transcripcions (per exemple, catalanitzà el títol de la revista *La Anunciadora* apostrofant-lo). No hi ha referències bibliogràfiques i, per tant, caldrà considerar aquest títol amb reserves. Rosell (1987) esmenta *El Sentido Común* i *El Buen Sentido* i només indica que foren dues publicacions dedicades a combatre l'esperitisme, p. 25.

TAULA 11
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Manresa <i>El Eco del Cardoner / El Cardoner / Las Avenidas del Cardoner / El Cardoner</i> ¹	1877-1879	s/d	cast.	inf.
<i>El Semanario de Manresa</i> ²	1878-1884	s	cast.	inf.
<i>Revista Manresana</i> ³	1880	i	cat.	cult.

1. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 42; Bertran (1931), p. 126; *Revista de Lèrida*, núm. 31 (3/VIII/1879).

2. Anna M. BALAGUER (1984), «Aproximació a la premsa manresana del segle XIX», *Miscel·lània d'Estudis Bagencs* (Manresa), núm. 3, p. 133-145.

3. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 42; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 398; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 191; *Diari Català*, núm. 327 (17/IV/1880); Miquel i Vergés (1937), vol. II, p. 163-170.

TAULA 11 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>Revista Catalana</i> ⁴	1880-1882	q	cat.	cult.
<i>La Montaña</i> ⁵	1880-1896	s	cast.	inf.
<i>La Primavera</i> ⁶	1881	q	cast.	inf.
<i>El Criterio de la Montaña / El Eco de la Montaña</i> ⁷	1881	s/d	cast.	inf.

4. Joan TORRENT (1962): «Una revista manresana del pasado siglo: *Revista Manresana*», *Bages*, núm. 107 (gener); «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 42; Bertran (1931), p. 127; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 191; *Diari Català*, núm. 432, 502 i 554 (3/IX/1880, 28/XII/1880 i 22/II/1881).

5. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 42; Bertran (1931), p. 127; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 191; *Diari Català*, núm. 550 (15/II/1881); Balaguer (1984), p. 137-145. El propietari Vicens Martús i Cabanes, pare de Josep Martús, director de la *Revista Manresana*, va editar-ne un únic número, el qual donà pas a la *Revista Catalana*.

6. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 42; Bertran (1931), p. 127.

7. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 42.

TAULA 12

CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
El Masnou				
<i>El Eco del Heraldo</i> ¹	1878-1881(?)	s/d	cast.	inf.
<i>El Heraldo del Masnou</i> ²	1878(?) - 1879	s	cast.	inf.
<i>El Pampero</i> ³	1878(?) - 1879(?)	s	cast.	inf.
<i>El Escudo del Masnou</i> ⁴	1879	s	cast.	inf.

1. Bertran (1931), p. 141; *Diari Català*, núm. 514 (9/I/1881).

2. Bertran (1931), p. 141. L'autor d'aquest article té els núm. 3 (14/IX/1879), 6 (5/X/1879) i 12 (16/XI/1879). *Diari Català*, en el núm. 188 (2/XII/1879), indica que deixa de publicar-se.

3. Bertran (1931), p. 141.

4. Bertran (1931), p. 141; *Diari Català*, en el núm. 38 (10/VI/1879), informa de l'aparició d'aquest nou setmanari, i en el núm. 188 (2/XII/1879) també informa que deixa de publicar-se. Aquests setmanaris apareixen en castellà, però en el *Diari Català*, núm. 37 (9/VI/1879), es podia llegir que «tracta de publicarse dintre pochos dias en lo Masnou un periódich literari escrit en llengua de la terra». D'aquest setmanari, l'autor té el núm. 3 (22/VI/1879).

TAULA 13
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Mataró				
<i>El Mataronès</i> ¹	1876-1887	s	cast.	polit. conser.
<i>El Clamor de la Marina</i> ²	1879-1883	s/q	cast.	polit. lib.
<i>Bol. del Colegio Valldemia</i> ³	1868-1888	i	cast.	esc. catol.
<i>Bol. Médico Farmacéutico del Litoral</i> ⁴	1879	s/d	cast.	especi.
<i>El Colegial</i> ⁵	1880-1881	s/q	cast.	ense.
<i>El Anunciador de la Costa</i> ⁶	1879-1880	s	cast.	polit. fed.
<i>La Verdad</i> ⁷	1880-1881	s	cast.	polit. fed.
<i>El Ideal Moderno</i> ⁸	1881-1883	s	cast.	polit. fed.
<i>El Cap de Bou</i> ⁹	1881?	s/d	cat.	s/d
<i>Mataró Ilustrat</i> ¹⁰	s/d	1 número	cat	s/d

1. Bertran (1931), p. 144; FRANCESC COSTA I OLLER (1982), *La premsa a Mataró (1820-1980)*, Barcelona, Dalmau, p. 70-75; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44.

2. Bertran (1931), p. 144; Costa (1982), p. 77-79; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 43.

3. Bertran (1931), p. 142; Costa (1982), p. 52-53; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44.

4. Bertran (1931), p. 144; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44.

5. Es tracta d'una revista manuscrita. Referenciada a: Bertran (1931), p. 144; Costa (1982), p. 82; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44.

6. Bertran (1931), p. 144; Costa (1982), p. 79-80; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44.; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 60.

7. Bertran (1931), p. 144; Costa (1982), p. 80-81; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 60; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 215.

8. Bertran (1931), p. 145; Costa (1982), p. 82-84; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44.

9. L'«Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44, dona com a data d'aparició l'any 1881. La seva existència l'esmenten, també, Bertran (1931), p. 144; Costa (1982), p. 76-77; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 215.

10. No se'n conserva cap exemplar, pensem que podria ser del 1876 o del 1877. Esmentat a Bertran (1931), p. 144; Costa (1982), p. 76; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 44; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 60.

TAULA 14
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Olot				
<i>Revista Olotense</i> ¹	1877-1879	s	cast.	cult.
<i>El Deber</i> ²	1879-1936	s	cast.	inf.
<i>La Locomotora</i> ³	1879	s	cast.	inf.
<i>El Olotense</i> ⁴	1881-1883	s	cast.	inf.
<p>1. Bertran (1931), p. 165; Joaquim DANÉS I TORRAS (1950), <i>Pretèrits Olotins</i>, 2a ed., Olot, p. 266; BIBLIOTECA PÚBLICA D'OLOT (COORD.) (1914), <i>Exposició bibliogràfica de la premsa olotina</i> (del 6 al 13 de setembre de 1914), catàleg, Olot, Impremta de Ramon Bonet, p. 10; COMISSION DE CULTURA (COORD.) (1959), <i>Exposición conmemorativa del centenario de la prensa local olotense (1859-1959)</i>, Olot, Ajuntament d'Olot, p. 5-6; <i>El Heraldo del Masnou</i>, núm. 6 (5/X/1879); Joaquim DANÉS I TORRAS (1977), <i>Història d'Olot</i>, vol. x, p. 1724, Olot, Ajuntament d'Olot; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 46.</p> <p>2. COMISSION DE CULTURA (COORD.) (1959), <i>Exposición conmemorativa del centenario de la prensa local olotense (1859-1959)</i>, Olot, Ajuntament d'Olot, p. 8-9.</p> <p>3. Givanel (1931-1937), vol. II, p. 256, dóna com a any de naixement de la publicació el 1878; coincideix, en canvi, amb els altres autors en el dia i el mes de l'inici (17/IV) i el final (3/VIII) de la publicació, cosa que fa pensar que es deu tractar d'un error tipogràfic. També és referenciada a COMISSION DE CULTURA (COORD.) (1959), <i>Exposición conmemorativa del centenario de la prensa local olotense (1859-1959)</i>, Olot, Ajuntament d'Olot, p. 6; Bertran (1931), p. 165; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 182-183; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 46; Danés (1977), vol. x, p. 1724-1725; Danés (1950), p. 265; BIBLIOTECA PÚBLICA D'OLOT (COORD.) (1914), <i>Exposició bibliogràfica de la premsa olotina</i> (del 6 al 13 de setembre de 1914), catàleg, Olot, Impremta de Ramon Bonet, p. 11.</p> <p>4. COMISSION DE CULTURA (COORD.) (1959), <i>Exposición conmemorativa del centenario de la prensa local olotense (1859-1959)</i>, Olot, Ajuntament d'Olot, p. 6; BIBLIOTECA PÚBLICA D'OLOT (COORD.) (1914), <i>Exposició bibliogràfica de la premsa olotina</i> (del 6 al 13 de setembre de 1914), catàleg, Olot, Impremta de Ramon Bonet, p. 12; Danés (1950), p. 266; Bertran (1931), p. 165; Danés (1977), p. 1725; <i>Diari Català</i>, núm. 564 (1/III/1881); <i>La Tramuntana</i>, 28 (5/VIII/1881).</p>				

TAULA 15
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Palafrugell				
<i>El Palafrugellense</i> ¹	1881 (?)	s/d	cast.	inf.
<p>1. Bertran (1931), p. 172. A «Addenda» (p. 335), l'autor afirma que aquesta publicació aparegué el 1881; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 46.</p>				

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 16
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Portbou <i>El Eco de Port-bou</i> ¹	1880-1881	s	cast.	nf.
1. Bertran (1931), p. 177; <i>Diari Català</i> , núm. 405 i 486 (8/VII i 12/XII/1880); <i>La Veïllada</i> , núm. 7 (12/II/1881); <i>Revista de Gerona</i> , núm. 9 (setembre 1881).				

TAULA 17
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Puigcerdà <i>La Voz del Pirineo</i> ¹	1879-1882	s/d	cast.	inf.
1. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i> , núm. 5 (juny 1930), p. 47; <i>La Luchá</i> , 1661 (18/I/1880); <i>Diari Català</i> , núm. 121 (26/IX/1879).				

TAULA 18
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Reus <i>Las Circunstancias</i> ¹ <i>Diario de Reus de Avisos</i> <i>y Noticias</i> ²	1874-1936	d	cast.	inf.
	1859-1881(?)	d	cast.	inf. conser.
1. Treballs clàssics per al coneixement de la premsa de Reus són els de Francesc GRAS I ELIES (ed. 1973), <i>El periodismo en Reus desde 1813 hasta nuestros días</i> (1904), Reus, Publicacions de la Revista del Centre de Lectura, 2a ed., p. 34, i el de Pere ANGUERA i ROSA CABRÉ (1979), <i>Ideologia i història dels diaris reusencs en català</i> , Reus, Edicions del Centre de Lectura. També el citen AJUNTAMENT DE REUS (coord.) (1983), <i>170 anys de premsa a Reus (1813-1983)</i> , catàleg de l'exposició (22/10/1983), Reus, Ajuntament de Reus, Generalitat de Catalunya, p. 3; Bertran (1931), p. 183; <i>Diari Català</i> , núm. 504, 585 i 687 (30/XII/1880, 22/III/1881 i 25/VI/1881); «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i> , núm. 5 (juny 1930), p. 47; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 300.				
2. El diari havia tingut una primera època, a partir del 1844. Es troba referenciat a Bertran (1931), p. 180; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i> , núm. 5 (juny 1930), p. 47; Gras i Elies (ed. 1973), p. 27-28; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 300; Javier HERRERA I NAVARRO (1979-1980), «Prensa de Tarragona y provincia conservada en la Biblioteca Provincial de Tarragona (1897-1936) Inventario», <i>Universitas Tarraconensis</i> , III (1979-1980), p. 59; AJUNTAMENT DE REUS (coord.) (1983), <i>170 anys de premsa a Reus (1813-1983)</i> , catàleg de l'exposició (22/10/1983), Reus, Ajuntament de Reus, Generalitat de Catalunya, p. 2; <i>La Lluçanera de Nova York</i> , núm. 68 (desembre 1880).				

TAULA 18 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>El Eco del Centro de Lectura</i> ³	1877-1883	i	cast.	cult.
<i>Lo Campanar de Reus</i> ⁴	1879	s	cat.	hum.
<i>La Pau</i> ⁵	1879	i	cat.	hum.
<i>La Guita</i> ⁶	187	1 número	cat.	hum.
<i>Lo Bombeig</i> ⁷	1881	i	cat.	hum.
<i>El Fomento Reusense</i> ⁸	188	q	cast.	inf.
<i>Crónica de Reus</i> ⁹	1881	s	cast.	polit. conser.

3. Es tracta de la tercera època del butlletí, sorgit el 1859; El referencien Bertran (1931), p. 183; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 323-324; Gras i Elies (ed. 1973), p. 28-30; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 305-306; Pere ANGUERA (1977), *El Centre de Lectura de Reus*, Barcelona, Edicions 62, p. 63.

4. AJUNTAMENT DE REUS (COORD.) (1983), *170 anys de premsa a Reus (1813-1983)*, catàleg de l'exposició (22/10/1983), Reus, Ajuntament de Reus, Generalitat de Catalunya, p. 3; Bertran (1931), p. 184; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 324; Gras i Elies (ed. 1973), p. 3; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 47; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 311-312; *Diari Català*, núm. 29 (1/VI/1879); *La Llumanera de Nova York*, núm. 53 (setembre 1879).

5. Bertran (1931), p. 184; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 47; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 324, recull la notícia de la seva existència de *La Renaixensa* (1879, p. 239), com també ho fa Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 320, però cap d'aquests autors no ha vist físicament la revista.

6. Número únic (19/VII/1879) que substituï *Lo Campanar de Reus*. Bertran (1931), p. 183. El referencien Gras i Elies (ed. 1973), p. 36; AJUNTAMENT DE REUS (COORD.) (1983), *170 anys de premsa a Reus (1813-1983)*, catàleg de l'exposició (22/10/1983), Reus, Ajuntament de Reus, Generalitat de Catalunya, p. 3; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 324-325; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 47; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 312.

7. Cap dels autors que l'esmenten no ha vist físicament la publicació. Bertran (1931), p. 184; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 326, recull la citació que en fa *La Renaixensa* (1881, p. 39), la qual també reproduïx Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 320; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 47.

8. AJUNTAMENT DE REUS (COORD.) (1983), *170 anys de premsa a Reus (1813-1983)*, catàleg de l'exposició (22/10/1983), Reus, Ajuntament de Reus, Generalitat de Catalunya, p. 3; Bertran (1931), p. 184; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 47.

9. Gras i Elies (ed. 1973), a la pàgina 37, diu que nasqué l'1/X/1882. També l'esmenta Bertran (1931), p. 184. Cal precisar que en aquest cens només s'han recollit les publicacions que els estudiosos han pogut veure o censar feaentment, per la qual cosa els títols que s'anuncien de propera aparició sistemàticament s'han rebutjat. Així, no s'ha considerat la revista *La Disfressa*, sobre la qual el *Diari Català* diu en el núm. 496 (22/XII/1880): «Nova publicació en Reus. En aquella important població, se publicarà dintre poch temps, un setmanari català il·lustrat per un jove dibuixant ja conegut en aquesta ciutat y fill d'aquella. Sembla que tal publicació se titularà 'La Disfressa'».

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 19
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Ripoll <i>El Ripollès</i> ¹		1881	m	cast. inf.
<p>1. M. Mercè PALOMERA I COSTA (1981), «Cent anys de premsa ripollesa», <i>El 9 Nou</i> (4/XII/1981); M. Mercè PALOMERA I COSTA (1982), <i>Cent anys de premsa a Ripoll (1881-1980)</i>, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, p. 43-45; <i>Revista de Gerona</i>, núm. 9 (setembre 1881); Bertran (1931), p. 199; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 354; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 366; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 49.</p>				

TAULA 20
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Rubí <i>El Adalid</i> ¹	1879	s	cast.	inf.
<p>1. <i>El Adalid</i> tingué una vida molt curta: del núm. 1, de 29 de juny, al núm. 6, del 3 d'agost de 1879. Bertran (1931) no el menciona, i tampoc no és citat a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930). El referencien diversos censos locals: Josep SERRA I ROSELLÓ (1961), «Periódicos rubinenses», <i>Rubricata</i>, núm. 500 (25/XII/1961); J. SERRA I ROSELLÓ (1949), «Anales de periodismo local», <i>Rubricata</i>, núm. 11 (20/XI/1949); J. SERRA I ROSELLÓ, <i>Rubricata</i>, núm. 43 (4/III/1951); AGRUPACIÓ D'ESTUDIS RUBINENCOS RIVO RUBEO (1985), «Seixanta anys de premsa rubinenca (1879-1939)», <i>El Full</i>, núm. 2 (abril 1985), p. 5. També s'han trobat dues referències a la premsa, al <i>Diario de Valls</i>, núm. 85 (15/VII/1879), i a la <i>Revista de Lérida</i>, núm. 30 (17/VII/1879).</p>				

TAULA 21
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Sabadell <i>La Voz del Pueblo</i> ¹	1879	s	cast.	polit.
<p>1. Joan PUIG PUJOL <i>et al.</i> (1972), <i>86 anys de premsa local. Sabadell: 1853-1938</i>, Sabadell, Riu-tort; <i>La premsa i el llibre. Portaveu de la (sic) Exposició retrospectiva del periòdic i el llibre sabadellenc</i>, número únic, 29/6/1928, Sabadell, Ateneu de Sabadell, p. 2; <i>VI Congrés de la Premsa Catalano-Balear</i>, Sabadell, 1928, p. 197; Bertran (1931), p. 207. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 49.</p>				

TAULA 21 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>Los Ecos del Vallés</i> ²	1879-1881	d	cast.	inf.
<i>Diario de Sabadell</i> ³	1879	d	cast.	inf.
<i>El Eco de la Instrucción</i> ⁴	1880-1885(?)	s/d	cast.	ense.
<i>Panorama Fot. de Sabadell</i> ⁵	1881	m	cast.	especi.
<i>Diario de Sabadell</i> ⁶	1881-1886	d	cast.	inf.
<i>Los Deshererados</i> ⁷	1881	s	cast.	polit.
<i>La Correspondencia de'n Nyoca / L'Eco de'n Nyoca</i> ⁸	1880	s/d	cat (?)	s/d
<i>Romansos de Sabadell</i> ⁹	s/d	s/d	s/d	s/d

2. A l'Arxiu Històric de Sabadell hi ha tres volums de la publicació, la qual perdurà de l'1/1880 al 16/VI/1881, i tingué com a successor el *Diario de Sabadell*; PUIG (1972), p. 13; *La premsa i el llibre. Portaveu de la (sic) Exposició retrospectiva del periòdic i el llibre sabadellenc*, número únic, 29/6/1928, Sabadell, Ateneu de Sabadell, p. 2; *VI Congrés de la Premsa Catalano-Balear*, Sabadell, 1928, p. 197; *Diari Català*, núm. 335 (29/IV/1880); Bertran (1931), p. 207; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 49.

3. Montserrat Salvador, bibliotecària, ens va fer saber (1/XII/1982) que havia vist un exemplar de la publicació a la Biblioteca del Museu d'Història de Sabadell, concretament el núm. 18, corresponent al 23/VIII/1879, així com una referència de la publicació al Llibre d'Acords Municipals de 1879, feta el 27/II/1879 (Llibre núm. 36). *El Diario Vallense*, núm. 93, publica, el 8/IV/1879, la notícia que el diari deixa de publicar-se. El citen *La premsa i el llibre. Portaveu de la (sic) Exposició retrospectiva del periòdic i el llibre sabadellenc*, número únic, 29/6/1928, Sabadell, Ateneu de Sabadell, p. 2; *VI Congrés de la Premsa Catalano-Balear*, Sabadell, 1928, p. 197; Puig (1972), p. 13; Bertran (1931), p. 207; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 49.

4. J. Puig Pujol *et al.* (1972), p. 14-15, indica que es publicà entre els anys 1880 i 1885, sense haver-ne vist, però, cap exemplar.

5. J. Puig Pujol *et al.* (1972), p. 15, informa de l'aparició de tretze quaderns mensuals, del maig de 1881 al juny de 1882, amb una luxosa col·lecció de fotografies locals. És mencionat a *La premsa i el llibre. Portaveu de la (sic) Exposició retrospectiva del periòdic i el llibre sabadellenc*, número únic, 29/6/1928, Sabadell, Ateneu de Sabadell, p. 2; Bertran (1931), p. 207; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 49.

6. A l'Arxiu Històric de Sabadell, segons informacions de Montserrat Salvador, es conserven dos exemplars, el núm. 11 (VII/1881) i el núm 292 (X/1882). El mencionen *La premsa i el llibre. Portaveu de la (sic) Exposició retrospectiva del periòdic i el llibre sabadellenc*, número únic, 29/6/1928, Sabadell, Ateneu de Sabadell, p. 2; J. Puig Pujol *et al.* (1972), p. 15; Bertran (1931), p. 207; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 49.

7. J. Puig Pujol *et al.* (1972), informa a la pàgina 15 que aparegué el 6/V/1882, i que fins al 1886 tingué diverses èpoques amb canvis de format. L'esmenten també *La premsa i el llibre. Portaveu de la (sic) Exposició retrospectiva del periòdic i el llibre sabadellenc*, número únic, 29/6/1928, Sabadell, Ateneu de Sabadell, p. 2; Bertran (1931), p. 207; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 49.

8. J. Puig Pujol *et al.* (1972) les esmenta a la pàgina 14, però no les ha vist. Indica que la segona fou clandestina.

9. J. Puig Pujol *et al.* (1972) en fa esment a la pàgina 14, però no l'ha vist i es desconeix si va arribar a aparèixer.

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 22
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Sallent <i>La Veu Sallentina</i> ¹	1881-1882	s	cat.	inf.
<p>1. Bertran (1931), p. 227; <i>L'Excursionista</i>, núm. 36 (31/X/1881); <i>La Vetllada</i>, núm. 42 (15/X/1881); Givanel (1931-1937), vol. II, p. 396-397, parla només del núm. 15 al 45, ambdós inclosos, del 21/I/1882 al 26/VIII/1882. Per les referències que es donen, el naixement de la publicació es degué produir l'octubre de 1881. Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 413-414, reproduïxen les dades de Givanel.</p>				

TAULA 23
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Sant Feliu de Guíxols <i>El Eco Guixolense</i> ¹	1878-1884	s	cast.	inf.
<i>El Guixolense</i> ²	1880-1881	s	cast.	inf.
<p>1. L'últim número és el 301, del 27/II/1884. Pel que fa al naixement de la publicació, podem concloure que les dades de Givanel (1931-1937), vol. II, p. 404, són les correctes, mentre que les de Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 170-171, són errònies, ja que el núm. 1, que hem pogut veure, és del 29/IX/1878. J. GRUART (1969), «Moviment literari i periodístic guixolenc», <i>Ancora</i>, núm. 1116 (13/XI/1969); GAZIEL (1963), <i>Sant Feliu de la Costa Brava</i>, Barcelona, Aedos, p. 222; Lluís ESTEVA I CRUAÑAS i Elena ESTEVA I MASSAGUER (1980), «Inventari de la premsa guixolenc (1878-1979)», <i>Estudis sobre temes guixolencs</i>, 2 (1980), p. 59-60; Bertran (1931), p. 231; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 52.</p> <p>2. <i>El Guixolense</i> neix del conflicte entre la propietat i els redactors d'<i>El Eco Guixolense</i>. El referencien: L. Esteva i E. Esteva (1980), p. 61-63; Gruart (1969); <i>Revista de Gerona</i>, núm. 9 (setembre 1881), del núm. 1 (11/IV/1880) al núm. 84 (4/IX/1881); Givanel (1931-1937), vol. II, p. 404; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 170-171.</p>				

TAULA 24
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Sant Andreu <i>El Faro Andresense</i> ¹	s/d-1879	s/d	cast.	s/d
<p>1. <i>Diari Català</i>, núm. 15 (9/VIII/1879), informa de la seva desaparició.</p>				

TAULA 25
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Sant Martí de Provençals				
<i>El Martinense</i> ¹	1878-1880	s	cast.	inf.
<i>El Pueblo Martinense</i> ²	1879-1880	s	cast.	inf.
<i>La Antigua Unión</i> ³	1880-1886	s	cast.	inf.
<i>El Eco de la Alianza</i> ⁴	1875(?) - 1883(?)	m	cast.	inf.
<i>El Pueblo Nuevo</i> ⁵	1878-1879	s	cast.	inf.
<i>El Vigilante</i> ⁶	1873-1879	s	cast.	inf.

1. Referenciada a *L'Excursionista*, núm. 4 (28/II/1878). A l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB) hi ha el núm. 1 (1878) i el núm. 80 (1880). Del 21/IX/1879 al del 28/III/1880 hi hagué una pausa durant la qual serà substituït per *El Pueblo Martinense*. La represa es farà amb el núm. 63 (4/IV/1880).

2. Esmentada a *El Heraldo del Masnou*, núm. 1 (5/X/1879). A l'AHCB hi ha el núm. 1 (21/IX/1879) i el núm. 27 (28/III/1880). El 1879 s'editaren del núm. 1 al 14, i el 1880 del núm. 15 al 27.

3. *Diari Català*, núm. 527 (22/I/1887); *La Correspondencia de Catalunya* (4/V/1880). La tenen a l'AHCB.

4. Torrent i Tasis (1966), vol. 1, a la pàgina 332, diuen que fou fundada el 1878. Però en una recent edició facsímil, on hi ha el núm. 14, hi consta l'any VIII, que era el 1883, i això podria voler dir que havia estat fundada el 1875.

5. El núm. 1 va sortir l'1 de desembre de 1878, i l'últim, el núm. 42, que és un full de comiat, el setembre de 1879. És a l'AHCB.

6. *El Pueblo Nuevo*, núm. 33 i núm. 35 (juliol 1879). Es conserven a l'AHCB.

TAULA 26
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Sant Boi de Llobregat				
<i>La Razón de la Sinrazón</i> ¹	1879-1882	q	cast.	especi.

1. Quan va morir el director, el març de 1881, la revista passà de setmanal a quinzenal (núm. de l'1/V/1881 a l'1/III/1882). A la Biblioteca de la Universitat de Girona (BUG) hi ha el núm. 1 (1/IV/1879) i el núm. 60 (1/III/1882)

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 27
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Sants				
<i>El Progreso</i> ¹	1879-1880	s/d	cast.	s/d
<i>La Teula</i> ²	1880-1881	s	cat.	polit.
<i>El Porvenir de Sans</i> ³	1879	s/d	cast.	inf.
<i>El Noticiero de Sants</i> ⁴	1880-1897	s	cast.	inf.

1. *La Razón de la Sinrazón*, núm. 25 (1/IV/1880); *El Heraldo del Masnou*, núm. 3 (14/IX/1879).
2. És a la Biblioteca Arus (BA) i a l'AHCB; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 253, referencien el núm. 1 (23/X/1880) i el núm. 8 (10/XII/1880); Givanel (1931-1937), vol. I, p. 156; *Diari Català*, núm. 473 (14/X/1880).
3. A l'AHCB es conserva només un full del número editat el 5/I/1879.
4. És a l'AHCB.

TAULA 28
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Santa Coloma de Farners				
<i>El Eco Farnense</i> ¹	1880	q	cast.	inf.

1. *Diari Català*, al núm. 237 (21/I/1880), informa del naixement d'aquesta publicació; *La Luchá*, l'esmenta en el núm. 1662 (30/I/1880), i en el 1682 (17/III/1880), informa que es deixa de publicar.

TAULA 29
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Solsona				
<i>Boletín Oficial Eclesiástico de la la Diócesis de Solsona</i> ¹	Des del 1866	q	cast.	reli.

1. L'esmenten «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53; Bertran (1931), p. 247.

TAULA 30
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Tarragona <i>Bol. Oficial de la Província de Tarragona</i> ¹	Des del 1834	d	cast.	of.
<i>Bol. Oficial Eclesiástico del Obispado de Tarragona</i> ²	Des del 1865	s/d	cast.	reli.
<i>Diario de Tarragona de Avisos y Noticias</i> ³	1853-1938	d	cast.	inf.
<i>Revista Comercial</i> ⁴	1865-1896	q	cast.	s/d
<i>El Rojo</i> ⁵	1869-1879	s	cast.	polit. fed.
<i>El Instructor</i> ⁶	1875-1882	d	cast.	ense.
<i>La Opinión</i> ⁷	1875-1904	d	cast.	polit. lib.

1. Bertran (1931), p. 251; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 293; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

2. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

3. Bertran (1931), a la pàgina 252, dóna com a data de naixement el 1852; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 280-282; *Diari Català* el referencia en els núm. 616, 618 i 688 (22 i 24/IV/1881 i 26/VI/1881); *La Lucha*, núm. 1722 (18/VI/1880).

4. Bertran (1931), a la pàgina 255, dóna com a data de naixement de la revista el 1873 i que sortia dos cops per setmana. Josep P. VIRGILI I SANROMÀ (1982), *Tarragona i la seva premsa, 1900-1980*, 2 v., Tarragona, Hemeroteca de la Caixa de Tarragona, inclou al segon volum una relació de publicacions tarragonines del segle XIX, en la qual s'informa que fou quinzenal i que nasqué el 1865, vol. II, p. 211; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

5. Virgili (1982), vol. II, a la pàgina 211, referencia els núm. que van del 14/II/1869 al 25/VII/1879; Bertran (1931), p. 253; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

6. Virgili (1982), vol. II, p. 208; *Diari Català*, a la pàgina 622 (28/IV/1881), informa del període que va del 15/VIII/1879 al febrer de 1882; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

7. Àngel del Arco (1908), «El periodismo en Tarragona. Ensayo histórico-bibliográfico», *Boletín Arqueológico*, VIII, a la pàgina 42, defineix *La Opinión* com a defensora del partit monàrquico-liberal de Sagasta. La referencien Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53; *Diari Català*, núm. 590, 616, 618 i 688 (27/III/1881, 22/IV/1881, 24/IV/1881 i 26/VI/1881); *La Lucha*, núm. 1722 (18/VI/1880).

TAULA 30 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>La Província</i> ⁸	1879-1882	d	cast.	polit. lib.
<i>La Oposición</i> ⁹	1879	s	cast.	polit. lib.
<i>La Unión</i> ¹⁰	1879	s	cast.	s/d
<i>La Capa</i> ¹¹	1879	s/d	cast.	hum.
<i>El Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera</i> ¹²	1879-1896	m	cast.	ass. cult.
<i>La Marsellesa</i> ¹³	1880	s	cast.	polit. demo.
<i>La Semana</i> ¹⁴	1880	s	cast.	cult.
<i>El Látigo</i> ¹⁵	1881	d	cast.	s/d
<i>El Demócrata</i> ¹⁶	1881	d	cast.	inf.
<i>Diario Democrático de Tarragona</i> ¹⁷	1881	d	cast.	polit. lib.

8. Bertran (1931), a la pàgina 252, indica que nasqué el 1864; Virgili (1982), vol. II, a la pàgina 210, informa que es fusionà amb el *Diario de Tarragona* i referencia el període que va del 3/IV/1879 al IX/1882. A «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53, se cita una publicació que té per nom *La Província de Tarragona*, del 1877.

9. Virgili (1982), vol. II, a la pàgina 209, indica que substituï *La Opinión* suspesa, i marca com a data d'inici el febrer del 1879. L'esmenten, també, Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

10. Virgili (1982), vol. II, p. 212, la documenta per al període que va de l'1/I/1879 a l'abril de 1879; Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

11. La data d'inici és el 16/II/1869; Virgili (1982), vol. II, p. 206; Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53.

12. S'inicià el 18/V/1879 i no se sap amb certesa si acabà el juny de 1896. La referencien Virgili (1982), vol. II, p. 205; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 448; *Diari Català*, núm. 30 (2/VI/1879); Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 53; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 294-295.

13. Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 54.

14. Virgili (1982), p. 211; Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 54.

15. Existí del març al maig de 1880; Virgili (1982), vol. II, p. 211; *La Llumanera de Nova York*, 60 (abril 1880); Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 54.

16. Virgili (1982), vol. II, p. 207, informa de la periodicitat diària de la publicació; Bertran (1931), a la pàgina 255, diu que era desenal; també l'esmenta «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 54.

17. La data d'inici és el 5/VI/1881; Virgili (1982), vol. II, p. 207; *Diari Català*, núm. 684 i 688 (22 i 26/VI/1881); Bertran (1931), p. 255; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 54.

TAULA 31
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
Terrassa				
<i>La Revista Tarrasense</i> ¹	1877-1895	bi/s	cast.	especi.
<i>La Indústria Lanera</i>				
<i>Española</i> ²	1880-1882	q	cast.	especi.
<i>El Cronista</i> ³	1881	s	cast.	s/d
<p>1. R. COMORERA (1982), «Aproximació a la història de la premsa terrassenca. Les principals publicacions terrassenques (1868-1982)», <i>El Vent</i>, núm. 50 (abril 1982), p. 33; Bertran (1931), a la pàgina 274, indica el 1875 com a data de naixement; Maria COLL (1976), «Publicacions periòdiques de Terrassa», <i>Aportació per a una bibliografia terrassenca</i>, Terrassa, Fundació Soler i Palet, p. 336.</p> <p>2. R. Comorera (1982), p. 33; M. Coll (1976), p. 324; Bertran (1931), p. 274.</p> <p>3. R. Comorera (1982), p. 33; M. Coll (1976), p. 324; Bertran (1931), p. 274; <i>La Sardana</i>, 16 (14/IV/1882).</p>				

TAULA 32
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
Tortosa				
<i>Bol. Of. Eclesiàstic del Obispado de Tortosa</i> ¹	Des del 1857	m	cast.	reli.
<i>El Noticiero Dertosenense</i> ²	1878-1881	bi/s	cast.	inf.
<i>Revista Teresiana</i> ³	1879	s/d	cast.	reli.
<i>El Correo de las Familias</i> ⁴	1879	s	cast.	s/d
<i>La Gaceta de Tortosa</i> ⁵	1879	bi/s	cast.	inf.
<p>1. Bertran (1931), a la pàgina 285, indica el 1859 com a data d'inici de la publicació; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 57. A l'Arxiu Històric Comarcal de Tortosa (AHCT) hi ha la col·lecció del 1857 al 1900.</p> <p>2. Bertran, p. 287; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 57; J. MASSIP (1979), «La tradició periodística de Tortosa. La premsa de l'avantguerra», <i>Premsa Tortosina</i> (22/V/1979), informa, a la pàgina 11, d'una segona època per al 22/VI/1879; <i>El Heraldo del Masnou</i>, núm. 6 (5/X/1879); <i>Diari Català</i>, núm. 578 i 589 (15 i 26/III/1881).</p> <p>3. Bertran (1931), p. 287; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 57.</p> <p>4. Bertran (1931), a la pàgina 287, dona com a data de naixement el 1877; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 57. Massip (1979) vol. II; <i>La Lluanera de Nova York</i>, núm. 68 (desembre 1880).</p> <p>5. Bertran (1931), p. 287; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 57; Massip (1979), p. 11; <i>Diario de Valls</i>, núm. 89 (24/VII/1879); <i>Diari Català</i>, núm. 37 i 80 (9/VI/1879 i 22/VII/1879).</p>				

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 32 (Continuació)

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
<i>La Verdad</i> ⁶	1880	s	cast.	inf.
<i>El Semanario de Tortosa</i> ⁷	1880	s	cast.	inf.
<i>La Aurora</i> ⁸	1881	q	cast.	inf.

6. Bertran (1931), a la pàgina 287, indica el 1881 com a data de naixement, i diu que fou diari; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 57. S'ha vist el núm. 8, corresponent al 17/X/1880.

7. Massip (1979) dóna com a data de naixement el 1882; Bertran (1931), p. 287; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 57.

8. *El Eco del Centro de Lectura*, núm. 34 (21/VIII/1881). No hi ha cap altra referència sobre aquesta publicació.

TAULA 33
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

Lloc i títol	Anys	Periodicitat	Llengua	Característiques
Valls				
<i>Diario de Valls</i> ¹	1878-1879	tri/s	cast.	inf.
<i>Diario Vallense</i> ²	1878	d	cast.	inf.
<i>El Vallense</i> ³	1879	tri/s	cast.	inf.
<i>La Pàtria Catalana</i> ⁴	1880-1881	q	cat.	cult.

1. Aquesta publicació nasqué el 31/X/1878, i la seva primera època com a publicació diària acabà el 13/XII/1878. La segona època, com a trisetmanal, abastà del 19/XII/1878 al 4/XI/1879. La citen Joana VIVES (1987), *La premsa de Valls al segle XIX*, Valls, Institut d'Estudis Vallencs, p. 53-59; *Diari Català*, núm. 41 (13/VI/1879); Francesc COSTAS I JOVÉ (1985), «Premsa vallenca del segle XIX: *Diario de Valls* i *Diario Vallense* (1878-1879)», *Quaderns de Vilaniu*, núm. 8 (novembre 1985), p. 62; Francesc BALLESTER I CASTELLÓ (1934), «La premsa a Valls», *Valls Documental* (1934), p. 51; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 58; Bertran (1931), p. 297. S'ha pogut veure el núm. 8 (5/I/1879), on en un article titulat «Aclaraciones» s'explica que reapareix atesa l'aparició del *Diario Vallense*.

2. Costas (1985), p. 62, indica que l'inici fou el 18/XII/1878 i el final el 8/VI/1879, data a partir de la qual passà de diari a trisetmanal com a *Diario Vallense*; Ballester (1934), p. 51; Vives (1987), p. 61-65; Bertran (1931), p. 298.

3. Fou la continuació del *Diario Vallense*. La data d'inici és el 7/VI/1879 i la d'acabament el 16/XII/1879. Costas (1985), p. 64; Bertran (1931), p. 298; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 58.

4. La data d'inici de la publicació fou el 21/X/1880, i acabà amb el núm. 27 (7/VIII/1881), el qual en realitat hauria de ser el 33, ja que el 1881 tornà a començar la numeració amb el núm. 1 en lloc de continuar amb el 7. Bertran (1931), a la pàgina 298, diu que era mensual. És referenciada també a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 58; Ballester (1934), p. 52; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 555; Miquel i Vergés (1937), vol. II, p. 171-178; Francesc PUIGJANER (edició facsímil 1981), *Historia de la vila de Valls*, Valls, Institut d'Estudis Vallencs, p. 433-436 (edició original, 1881); Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 224; Vives (1987), p. 67-73. Hi ha, amb el mateix títol que la revista, una edició facsímil a Valls, editada per Institut d'Estudis Vallencs el 1988, la qual conté una introducció de Josep M. Figueres, «*La Pàtria Catalana*. Primera revista vallenca en català (1880-1881)», p. 5-9.

TAULA 34
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Vic				
<i>Bol. Of. Eclesiàstic del Obispado de Vic</i> ¹	Des del 1855	q	cast.	reli.
<i>La Comarca</i> ²	1869-1880(?)	s cast.	polit.	carl.
<i>Revista Franciscana</i> ³	1873-1935	q	cast.	reli.
<i>La Veu del Montserrat</i> ⁴	1878-1902	s	cat.	cult.
<i>Calendari Català per l'any 1881</i> ⁵	1881	a	cat	misc.
<p>1. A «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), s'assenyala com a any d'inici el 1858, p. 59; el citen, també, Concepció MIRALPEIX I BALLUS (1981), <i>La premsa de la ciutat de Vic al segle XIX</i>, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, p. 88-91; Bertran (1931), p. 308.</p> <p>2. Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 351; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 565. Concepció Miralpeix no l'esmenta.</p> <p>3. A «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), s'assenyala com a any d'inici el 1872, p. 59; el citen, també, Miralpeix (1981), p. 154-156; Bertran (1931), p. 311.</p> <p>4. Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 59; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 345-346; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 566; Miralpeix (1981), p. 165-174; Bertran (1931), p. 311; Miquel i Vergés (1937), vol. II, p. 59-77; J. MOLAS i Josep MASSOT (dir.) (1979), <i>Diccionari de literatura catalana</i>, Barcelona, Edicions 62, p. 733; Joan TORRENT (1963), «Una revista vigatana: <i>La Veu del Montserrat</i>», <i>Ausa</i>, IV (1961-1963), p. 147-149.</p> <p>5. Concepció Miralpeix no l'esmenta, però Joan Givanel (1931-1937), que el cita al vol. II, p. 566, el va veure, tal com es pot constatar a la fitxa núm. 2971 del treball. També el referencien Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 349.</p>				

TAULA 35
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Vilafranca del Penedès				
<i>El Labriego</i> ¹	1876-1880(?)	q	cast.	especi.
<p>1. «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», <i>Butlletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear</i>, núm. 5 (juny 1930), p. 59; Bertran (1931), p. 317; <i>La Llumanera de Nova York</i>, núm. 68 (XII/1880); <i>Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana</i>, núm. 3 (20/I/1879); <i>Lo Catalanista</i>, núm. 12 (27/X/1880).</p>				

LES PUBLICACIONS PERIÒDIQUES A CATALUNYA EN EL MOMENT
DEL *DIARI CATALÀ* (1879-1881): CENS I ESTUDI ESTADÍSTIC. PREMSA COMARCAL

TAULA 36
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Vilanova i la Geltrú <i>Diario de Villanueva y Geltrú</i> ¹	1850-1935	d	cast.	inf.
<i>Lo Carril de Vilanova</i> ²	1879	s	cat.	cult.
<i>Lo Xiulet del Carril</i> ³	1881	s	cat.	cult.
<i>Romanso de Vilanova</i> ⁴	1881	1 número	cat.	misc.

1. Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 267; Bertran (1931), p. 321; *Diari Català*, núm. 32 (4/VI/1879); «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 60.

2. La data d'inici és el 15/VI/1879 i la d'acabament el 31/VIII/1879. *Diari Català*, núm. 88 (24/VII/1879), indica que fou suspès per ordre governativa. El citen també Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 254; Bertran (1931), p. 323; «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 60.

3. La data d'inici és el 19/III/1881, i es tenen referenciats quatre números. Es troba citat a «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), p. 60; Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 254; Bertran (1931), p. 323.

4. Es tracta d'un únic número. El citen Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 254; Bertran (1931), p. 323.

TAULA 37
CAPÇALERES DELS ANYS 1879-1881

<i>Lloc i títol</i>	<i>Anys</i>	<i>Periodicitat</i>	<i>Llengua</i>	<i>Característiques</i>
Vilassar de Mar <i>La Calandria de la Costa</i> ¹	1879	q	cat.	cult.

1. A «Assaig d'un cens de la premsa catalano-balear», *Bulletí de la Federació de la Premsa Catalano-Balear*, núm. 5 (juny 1930), a la pàgina 61, s'indica, per error tipogràfic, com a any de naixement, el 1897. El referencien també Torrent i Tasis (1966), vol. II, p. 85; Bertran (1931), p. 323; Givanel (1931-1937), vol. II, p. 607-608; *Diari Català*, núm. 29 (1/VI/1879); Joan CASANOVAS (1956), «Periódicos y revistas vilarasenses», *Mataró*, núm. 840 (13/I/1956).

